

EUROPOS PARLAMENTAS

2014 - 2019

Užsienio reikalų komitetas

2015/2036(INI)

6.3.2015

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl strateginės karinės padėties Juodosios jūros baseine po Rusijos įvykdytos neteisėtos Krymo aneksijos
(2015/2036(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Ioan Mircea Pașcu

PR_INI

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl strateginės karinės padėties Juodosios jūros baseine po Rusijos įvykdytos neteisėtos Krymo aneksijos (2015/2036(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Ukrainos, ypač į savo 2015 m. sausio 15 d. rezoliuciją¹,
- atsižvelgdamas į savo 2013 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl bendros saugumo ir gynybos politikos jūrinio aspekto², 2012 m. rugsėjo 12 d. dėl Tarybos metinio pranešimo Europos Parlamentui dėl bendros užsienio ir saugumo politikos³, 2012 m. liepos 3 d. dėl Rytų partnerystės prekybos aspektų⁴ ir 2011 m. gruodžio 14 d. dėl Europos kaimynystės politikos persvarstymo⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2011 m. sausio 20 d. rezoliuciją dėl ES Juodosios jūros strategijos⁶,
- atsižvelgdamas į 2014 m. kovo 17 d., 2014 m. kovo 21 d. ir 2014 m. gruodžio 18 d. ES Tarybos išvadas,
- atsižvelgdamas į 2014 m. lapkričio 17 d. ir 2015 m. sausio 29 d. Užsienio reikalų tarybos išvadas dėl Ukrainos,
- atsižvelgdamas į naujausius Užsienio reikalų tarybos pareiškimus,
- atsižvelgdamas į ES asociacijos susitarimus su Ukraina, Moldova ir Gruzija,
- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Rusijos Federacijos,
- atsižvelgdamas į 2014 m. birželio 24 d. Tarybos sprendimą dėl tvarkos, kuria Sąjunga įgyvendina solidarumo sąlygą⁷,
- atsižvelgdamas į Velse vykusio NATO aukščiausiojo lygio susitikimo 2014 m. rugsėjo 5 d. deklaraciją,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A7-0000/2015),

¹ Priimti tekstai, P8_TA(2015)0011.

² Priimti tekstai, P7_TA(2013)0380.

³ Priimti tekstai, P7_TA(2012)0334.

⁴ Priimti tekstai, P7_TA(2012)0276.

⁵ Priimti tekstai, P7_TA(2011)0576.

⁶ Priimti tekstai, P7_TA(2011)0025.

⁷ OL L 192, 2014 7 1, p. 53.

- A. kadangi Juodosios jūros baseinas yra vienas iš svarbiausių strateginių pasaulio regionų, labai svarbus ES ir jos valstybėms narėms, ypač atsižvelgiant į jų saugumo ir gynybos užtikrinimą, taip pat svarbus atsižvelgiant į ES kaimynystės politiką ir Rytų partnerystės politiką; kadangi visų šiuo metu Moldovos Respublikoje (Padniestrėje) ir Gruzijoje (Pietų Osetijoje ir Abchazijoje) vykstančių užsitęsusių konfliktų, taip pat užsitęsio Armėnijos ir Azerbaidžano konflikto (Kalnų Karabache) vieta – Juodosios jūros baseinas;
- B. kadangi Europos Vadovų Taryba griežtai pasmerkė Rusijos Federacijos įvykdytą Krymo ir Sevastopolio aneksiją ir jos nepripažins; kadangi dėl to buvo nustatyti ES ir Krymo prekybos apribojimai;
- C. kadangi NATO pasmerkė Rusijos Federacijos karinę eskalaciją Kryme, jos įvykdytą neteisėtą Krymo aneksiją ir pažeidžiant tarptautinę teisę tebevykdomą apgalvotą Rytų Ukrainos destabilizavimą;
- D. kadangi karinė pusiausvyra Juodosios jūros baseine po neteisėtos Krymo aneksijos pasikeitė ir dabar Rusija neteisėtai kontroliuoja šimtus kilometrų Krymo pakrantės bei greta NATO ir ES jūrų sienos esančius vandenius; kadangi Rusija kursto agresijos veiksmus Ukrainos teritorijoje;
- E. kadangi iki neteisėtos aneksijos Rusijos žemės ir oro pajėgos Kryme buvo labai nedidelės ir skirtos daugiausia Sevastopolio – pagrindinės Rusijos Juodosios jūros laivyno bazės – ir dviejų gretimų karinio jūrų laivyno bazių gynybai; kadangi po aneksijos Kryme ir Juodosios jūros baseine sutelkusi karines pajėgas Rusija subūrė bendras puolamąsias pajėgas, kurias sudaro karinės jūrų, žemės ir oro pajėgos;
- F. kadangi po aneksijos Rusija paspartino Juodosios jūros laivyno plėtrą ir modernizavimą; kadangi Juodosios jūros laivyno modernizavimo planas yra vienas iš pačių ambicingiausių 2011–2020 m. Rusijos valstybinės ginklų įsigijimo programos dalių; kadangi 2014 m. gruodžio mėn. Rusijos vyriausybė patvirtino naują karinę doktriną, pagal kurią NATO laikomas pagrindine grėsme Rusijos saugumui;
- G. kadangi Turkija yra NATO sąjungininkė, ji turi didelį karinį jūrų laivyną ir yra aktyvi regioninė užsienio politikos veikėja ir svarbiausia ES partnerė ne mažiau svarbiose energetikos ir sienų saugumo srityse; kadangi Turkijos strateginė padėtis taip pat labai svarbi atsižvelgiant į kitą didelę NATO ir ES pavojų keliančią grėsmę – „Da'esh“ („Islamo valstybė“) pasiskelbusią grupuotę;
- H. kadangi ES, NATO ir JAV pasmerkė 2014 m. lapkričio mėn. Rusijos ir Abchazijos separatistinės vyriausybės pasirašytą sutartį ir dar kartą patvirtino, kad remia Gruzijos suverenitetą ir teritorinį vientisumą;
- I. kadangi nuo to laiko, kai Krymą okupavo Rusijos pajėgos, Kryme vykdomi žmogaus teisių pažeidimai, nuo tokių pažeidimų visų pirma nukenčia Krymo totoriai;

Juodosios jūros strateginės ir saugumo padėties pokyčiai

1. tvirtai remia Rusijos įvykdytos Krymo aneksijos nepripažinimą; primena savo

įsipareigojimą remti Ukrainos nepriklausomybę, suverenumą ir sienų neliečiamumą; visapusiškai pritaria Europos Vadovų Tarybos išvadoms, kad ES nepripažins neteisėtos Krymo ir Sevastopolio aneksijos;

2. su susirūpinimu pažymi, kad dėl Krymo aneksijos itin greitai labai pasikeitė strateginė Juodosios jūros baseino ir gretimų rajonų padėtis; įspėja, kad, okupuodama visą pusiasalį, kuriame ji dislokavo nuolatines karinio jūrų laivyno pajėgas, Rusija užsiėmė labai gerą vietą tiek vakarų (Padniestrė ir Dunojaus žiotys), tiek Balkanų, tiek pietų (Viduržemio jūros regiono rytinė dalis) atžvilgiu, ir kad įvykdžiusi neteisėtą Krymo aneksiją Rusija įsigijo „pietų Kaliningradą“ – kitą avanpostą, besiribojantį su NATO siena, šįkart – su jo jūrų siena;
3. mano, kad strateginės padėties pokyčiai ir besikeičianti Juodosios jūros baseino karinė padėtis yra didesnių sisteminių Europos saugumui kylančių probleminių uždavinių požymiai; mano, kad ES ir valstybės narės privalo reaguoti į šiuos saugumo srities uždavinius;
4. yra labai susirūpinęs dėl šiuo metu Rusijos vykdomo gynybinių ir puolamųjų karinių pajėgų telkimo Juodojoje jūroje ir dėl planuojamų Rusijos Juodosios jūros laivyno plėtros ir modernizavimo, papildomai įsigyjant šešis naujus modernius dyzelinius „Rostovo prie Dono“ klasės povandeninius laivus ir šešias naujas „Admirolo Grigorovičiaus“ klasės fregatas; pažymi, kad puolamųjų oro pajėgų įrenginių išdėstymas ir Krymo karinės infrastruktūros gerinimas sustiprins Rusijos puolamąją karinę poziciją ir jos pajėgumą primesti galią už savo teritorijos ribų;
5. susirūpinęs pažymi, kad Rusija, dislokavusi naujas jūrų gynybos (priešlaivines) raketas (kurių skrydžio nuotolis – 600 km ir kurios gali pasiekti Bosforo sąsiaurį) ir užtikrinusi, kad Rusijos naikintuvai kontroliuotų apie tris ketvirtadalius Juodosios jūros baseino oro erdvės (praktiškai patrigubinusi oro uostų Kryme skaičių), itin sustiprino savo oro ir jūrų gynybos pajėgas Juodosios jūros baseine; atsižvelgdamas į tai pažymi, kad Rusija remia savo pajėgas strateginiu ir taktiniu požiūriu: strateginiu požiūriu – tolimojo nuotolio bombonešiai, galintys nešti sparnuotąsias raketas, ir žvalgybos orlaiviai, pilotuojami netoli Juodosios jūros vakarinės pakrantės, gali pasiekti pačią Vidurio Europą; taktiniu požiūriu – dvi karinio jūrų laivyno pėstininkų brigados, tikriausiai perkeliamos „Mistral“ tipo sraigtasparnešiais, kelia didelę dislokavimo grėsmę;
6. pažymi, kad galimas Rusijos dvejopų galimybių ginklų sistemų dislokavimas Kryme verčia abejoti gerais Rusijos ketinimais siekiant derybų dėl daugiašalio branduolinio nusiginklavimo darbotvarkės pažangos per būsimą Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatavimo peržiūrą, ir tai sumenkina jau atliktą šios srities darbą;
7. mano, kad tai, jog Rusijos naikintuvai neseniai praskrido arti NATO karo laivų ir žvalgybos platformų Juodojoje jūroje, aiškiai parodo agresyvesnę Rusijos poziciją Juodosios jūros baseine ir įspėja apie padidėjusią eskalacijos riziką;
8. yra giliai susirūpinęs dėl ypač rimtos padėties Rytų Ukrainoje, nes ten vykstantis karas destabilizuoja Ukrainą ir visą regioną, taip pat dėl akivaizdaus bandymo separatistų kontroliuojamoje teritorijoje palei vakarinę Azovo jūros pakrantę (Mariupolį) sukurti sausumos koridorių, jungiantį Rusijos teritoriją su Krymu;

9. smerkia tai, kad Rusija tiesiogiai ir netiesiogiai remia separatistų veiksmus, taip sudarydama palankias sąlygas tęsti karą; yra susirūpinęs dėl pranešimų apie karo nusikaltimus, įvykdytus Rusijos remiamų separatistų kontroliuojamame regione; primygtinai ragina Rusiją pasinaudoti savo įtaka ir užkirsti kelią karo veiksmams;
10. apgailestauja, kad Juodosios jūros regioninės bendradarbiavimo saugumo srityje iniciatyvos „BLACKSEAFOR“ ir „Black Sea Harmony“, kurių tikslas – parodyti likusiam pasauliui, kad pakrantės šalys gali prisiimti pirminę atsakomybę už savo saugumą, pasirodė esančios per silpnos ir šiuo metu yra sustabdytos;

Tvirta pozicija ir bendradarbiavimas su Rusija

11. pabrėžia, kad santykiai su Rusija, svarbia tarptautinės sistemos veikėja, ilgainiui turėtų būti grįsti bendradarbiavimu, o ne konfliktais; tačiau laikosi nuomonės, kad trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu po paskutinių Rusijos veiksmų bet koks atnaujintas bendradarbiavimas dėl pasitikėjimo stokos turėtų būti grindžiamas, visų pirma, stipria strategine NATO garantija savo rytinėms narėms ir, antra, sąlyga, kad joks politinis sprendimas negali būti paremtas neteisėtos Krymo aneksijos pripažinimu;
12. tikisi, kad bus laikomasi 2015 m. vasario 12 d. pasiekto Minsko susitarimo dėl ugnies nutraukimo ir taip bus suteikta laiko siekiant rasti politinį sprendimą derybų keliu;
13. mano, kad tuo atveju, jei Rusija nepaisys Minsko susitarimo dėl ugnies nutraukimo, toliau destabilizuos padėtį Rytų Ukrainoje ir nenutrauks neteisėtos Krymo aneksijos, sankcijų režimas turėtų būti taikomas toliau ir netgi sugriežtintas;

Energetikos, jūrų, sienų ir žmogiškasis saugumas Juodosios jūros regione

14. palankiai vertina ES energetikos politikos, kuria siekiama didinti energetinį saugumą visose valstybėse narėse, įgyvendinimą; primygtinai ragina valstybes nares imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas naftos ir dujų naudojimo ir vežimo saugumas Juodosios jūros regione;
15. yra susirūpinęs, kad naftos ir dujų naudojimo ir vežimo Juodosios jūros regione teikiama nauda vis labiau priklauso nuo militarizavimo, kurį lėmė neteisėta Rusijos vykdyta Krymo aneksija, lygio ir nuo vėlesnio jos pajėgų telkimo regione;
16. pabrėžia, kad dabartinė krizė daro poveikį bendradarbiavimui kitose svarbiose srityse, kaip antai sienų valdymas ir saugumas (visų pirma migracijos kontrolė), neteisėta prekyba ir kova su organizuotu nusikalstamumu;
17. ragina Rusiją gerbti vietinių Krymo gyventojų, ypač vietinių Krymo totorių, kurių tūkstančiai paliko savo tėvynę bijodami persekiojimo ir ieško prieglobsčio kituose Ukrainos regionuose, teises;
18. ragina Ukrainos vyriausybę naudotis visomis jos nuožiūroje esančiomis priemonėmis jos teritorijoje įvykdytiems karo nusikaltimams tirti ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn;

ES ir kitų tarptautinių veikėjų vaidmuo

19. pabrėžia, kad Juodosios jūros regionas iš tiesų turėtų būti ES prioritetas; mano, kad dabartinis Juodosios jūros sinergijos (JJS) modelis yra pasenęs; dar kartą ragina Komisiją ir Europos išorės veikslių tarnybą parengti išsamią ES strategiją, skirtą Juodosios jūros regionui;
20. pabrėžia, kad nepaisant to, jog JJS yra praktiškai sustabdyta, bendradarbiavimas su valstybėmis Juodosios jūros baseine turėtų tęstis; palankiai vertina vykdomas bendros saugumo ir gynybos politikos misijas – ES patariamąją misiją, ES stebėsenos misiją ir ES pasienio pagalbos misiją – kaip svarbias ES užsitęsusių konfliktų regione sprendimo strategijos dalis;
21. pabrėžia, kad labai svarbu bendradarbiauti su NATO ir Jungtinėmis Valstijomis, nes Juodosios jūros baseinas yra svarbiausia euroatlantinio saugumo dalis; teigiamai vertina NATO įsipareigojimą remti su Juodąja jūra besiribojančių valstybių regionines pastangas užtikrinti saugumą ir stabilumą; ragina Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizaciją išplėsti veiksmų, susijusių su Juodosios jūros saugumu, taikymo sritį;
22. palankiai vertina NATO valstybių narių įsipareigojimą užtikrinti kolektyvinį saugumą ir laikytis Vašingtono sutarties 5 straipsnio nuostatų; teigiamai vertina Velse vykusiame NATO aukščiausiojo lygio susitikime priimtą sprendimą dėl strateginių paramos priemonių ir pasirengimo veiksmų plano, kadangi tai svarbūs labiausiai nukentėjusių NATO valstybių narių saugumo aspektai; ragina NATO toliau stiprinti savo pajėgumus kibernetinės ir priešraketinės gynybos srityje, be kita ko, Juodosios jūros regione, ir kurti nenumatytų atvejų planus siekiant užkirsti kelią asimetriniam bei hibridiniam karui ir priešintis jam;
23. pabrėžia, kad NATO turėtų išlaikyti savo įprastą pranašumą jūroje ir ore Juodosios jūros baseine ir išlikti pajėgi stebėti teritoriją;
24. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei visoms Juodosios jūros regiono šalims.